

Απάρνηση

(μια ανάγνωση από τον μπλόγκερ Γιάννη Καλογερόπουλο)

Το καρτερούσα το βιβλίο αυτό και έσπευσα να το πιάσω στα χέρια μου με την κυκλοφορία του σχεδόν. Σε μια εκδοτική πραγματικότητα που δεκάδες νέοι δημιουργοί, λιγότερο ή περισσότερο άγνωστοι από τα πριν, συστήνονται στο αναγνωστικό κοινό σε εβδομαδιαία βάση, υπάρχουν και οι σταθερές, συγγραφείς που τα έργα τους προσμένει ο αναγνώστης με έναν ευδιάκριτο ορίζοντα προσδοκιών. Τέτοια είναι για μένα η περίπτωση του Άρη Μαραγκόπουλου, αν και στην προκειμένη περίπτωση, δεν περίμενα απλώς και μόνο ένα ακόμα βιβλίο δια χειρός του δημιουργού, με το τόσο ευρύ και πολυσχιδές έργο στις αποσκευές του, αλλά και την ολοκλήρωση της τριλογίας «Οι κολυμπητές». Της *Απάρνησης* προηγήθηκαν το *Φλλοστ*, *φλλοστ*, *φλλοσσστ* και το *Ω! Τι υπέροχη εκδρομή*. Ήθελα να συναντήσω ξανά τα πρόσωπα, να αντικρίσω την καθημερινότητά τους, ήθελα όμως και να βρεθώ ξανά στη λογοτεχνική επικράτεια του Μαραγκόπουλου.

Η ζωή τα έχει φέρει έτσι που οι κολυμπητές μαζί με όσους για ένα χρονικό διάστημα συναντήθηκαν, συζήτησαν, γλέντησαν, ρίσκαραν, έζησαν παρέα ενάντια στη διάχυτη ιδιωτεία και την πολιτική απελπισία, δεν βρίσκονται πια τόσο συχνά όπως παλιά. Η τριλογία αυτή, έτσι όπως ολοκληρώνεται με την *Απάρνηση*, στέκεται κάπου στο διάκενο των λογοτεχνικών τριλογιών, από τη μια εκείνες που μόνο στο μυαλό του δημιουργού είναι τέτοιες, αποτελώντας ένα ευρύτερο, συχνά δυσδιάκριτο ως προς τη συγγένεια, σχήμα, και σε εκείνες τις άλλες που η ιστορία, μαζί με τη ζωή των πρωταγωνιστών, προωθείται από βιβλίο σε βιβλίο. Στην *Απάρνηση* συναντάμε από τη μια γνώριμα πρόσωπα από τα προηγούμενα δύο βιβλία, αλλά ταυτόχρονα οι αρμοί σύνδεσης, χωρίς να χάνονται, χαλαρώνουν αρκετά.

Στο *Ω! Τι ωραία εκδρομή* ο Μαραγκόπουλος κατέφυγε αρκετά στις αναλήψεις από το παρελθόν, τόσο για τη σύνδεση με τα προηγούμενα, όσο και για να επιτύχει μια πυκνή σύσταση εδάφους επί του οποίου να μπορέσει να σταθεί η συνέχεια της ιστορίας του. Στην *Απάρνηση* κάτι τέτοιο δεν είναι πρώτο ζητούμενο και παρότι η αναγνωστική απόλαυση είναι δεδομένη και δυνατή, η μη γνώση των προηγούμενων ίσως να δυσκολέψει τον νεοεισελθόντα αναγνώστη. Είναι μια μεγάλη συζήτηση, κρατάει χρόνια και ελάχιστα βέβαια αποτελέσματα έχουν προκύψει, σχετικά με το πόσο ο συγγραφέας οφείλει να έχει τον αναγνώστη κατά νου, τη διευκόλυνσή του. Εικασίες αναγνωστικές και πλήρως υποκειμενικές είναι αυτές· εκείνο που ως αίσθηση μου άφησε το βιβλίο αυτό είναι πως εδώ ο δημιουργός κάτι τέτοιο δεν το έχει προτεραιότητα. Κάτι τέτοιο, έστω πως ισχύει, δεν σημαίνει και πολλά,

όχι τουλάχιστον αξιολογικά ή και ηθικά ακόμα αν προτιμάτε, και, για να καταφύγω σε ένα κλισέ, πάντοτε χρήσιμο σε δύσκολες στιγμές, ο Μαραγκόπουλος γράφει το βιβλίο που ήθελε να γράψει. Και αυτό το βιβλίο, η *Απάρνηση*, είναι ένα διαφορετικό βιβλίο από τα προηγούμενα της τριλογίας, παρότι αναπόσπαστο εν τέλει κομμάτι της.

Ας ξεκινήσω απαριθμώντας ομοιότητες/συνδεδετικούς ιστούς: Ακλόνητα πολιτικό, μια διαρκής υπενθύμιση από μεριάς τού Μαραγκόπουλου πως η δημιουργία είναι πράξη πολιτική, αναπόφευκτα τέκνο της εποχής της, του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δένει ο καρπός. Πολιτικό όχι με ένα τρόπο αφελή, όμως. Η δομή και η πλοκή δεν κατασκευάζονται επί της συγχρονίας, δεν βιάζεται το πολιτικό συμπέρασμα, η συσχέτιση με τα κοινωνικοπολιτικά σημαντικά· *vice versa*: η ιστορία, τα πρόσωπα, η ζωή τους, το κοινό εμβαδό που μοιράζονται είναι στέρεα, και, αναπόφευκτα, περιλαμβάνονται στο ευρύτερο πλαίσιο, καθορίζονται και διαμορφώνονται ως ένα βαθμό από αυτό σε αντιστοιχία με τη ζωή του δημιουργού εκτός γραφής. Το βεβιασμένα πολιτικό δίνει καρικατούρες ως αποτέλεσμα, με το δίκιο του ο αναγνώστης θα αναφωνήσει: καιροσκοπισμός, κατηλεία νεκρών και πόνου. Από την άλλη, ο αποστειρωμένος από το ευρύτερο πλαίσιο μύθος, ο εκτός πραγματικότητας, εκτός της μεγάλης πραγματικότητας, παράγει αναχωρητισμό και επίδειξη του προνομίου να μπορεί κάποιος να ζει και να δημιουργεί πέρα από τις στενωπούς. Και στις δύο περιπτώσεις μπορεί το αποτέλεσμα να είναι απολαυστικό, ακόμα και καλή λογοτεχνία, αν και με πόδια μάλλον κοντά. Ωστόσο, αυτό που κάνει ο Μαραγκόπουλος είναι πρωτίστως σημαντικό και ακολούθως απολαυστικό.

Συνεχίζοντας την απαρίθμηση των κοινών της τριλογίας, σίγουρα θα πρέπει να αναφερθώ στα πρόσωπα, ακόμα και σε εκείνα που πια δεν είναι εν ζωή, τα στιγμιότυπα από το παρελθόν, τα απόνερα παλιότερων συμβάντων, τις συνέχειες από τα νήματα που απλώθηκαν στα προηγούμενα δύο βιβλία. Ωστόσο, στην *Απάρνηση* ο Μαραγκόπουλος δοκιμάζει να αφηθεί σε μια απολαυστική, εκ του αποτελέσματος, λογοτεχνική δίνη. Δεν αρνείται στον νεόκοπο αναγνώστη στα χωράφια του εξηγήσεις και διευκολύνσεις πορείας χωρίς ταυτόχρονα να τον ανταμείβει. Μπερδευτήκατε; Ας δοκιμάσω να το διευκρινίσω, αν μπορώ.

Ίσως, σκέφτομαι, να βοηθούσε τον συλλογισμό μου η απόπειρα να απαντηθεί το ερώτημα πώς ορίζεται η ζωή εν γένει. Θα δοκιμαστούν πλείστες λέξεις, αναπόφευκτη καταφυγή σε διάφορες επιστήμες, και άκρη και πάλι δεν θα βγει. Νιώθω πως παίρνω τα φώτα από το μυθιστόρημα και τα στρέφω πάνω μου με κάτι τέτοιες μεγαλοστομίες. Όμως, θέλω να πιστεύω πως απλώς προσπαθώ και εγώ να καταλάβω ή/και να αναλύσω την αναγνωστική εμπειρία εδώ. Η ζωή, λοιπόν, ζεύγη αντιθέτων, πολλαπλές γωνίες θέασης και δράσης, το ανεξήγητο και το μάταιο. Πίσω στο μυθιστόρημα, τώρα, σκέφτομαι με ειδολογικούς και λοιπούς φιλολογικούς όρους, για παράδειγμα: Είναι ρεαλισμός; Και βέβαια είναι. Και η ποίηση, η μαγεία, το πανηγύρι, οι ιδέες, η ηθική, αυτό το *Κι αν μη νικήσουμε ποτέ, θα πολεμάμε πάντα*, τι είναι; Μα ακριβώς αυτά κάνουν το μυθιστόρημα ακραία ρεαλιστικό, αυτή η συμπεριληπτική ικανότητα του Μαραγκόπουλου, το άθροισμα των αποχρώσεων, το όλα είναι μέσα σε όλα. Και υπάρχει μία τέτοια ρεαλιστική απεικόνιση του κόσμου; Όχι, σίγουρα όχι.

Σας μυρίζει διδακτισμός και στράτευση; Θεωρώ πως κάνετε λάθος. Αν κάτι αρνείται καταστατικά ο συγγραφέας, τουλάχιστον όπως εγώ τον διαβάζω, είναι η μονοσημία, η μη ύπαρξη εναλλακτικής, αυτό που επιχειρείται να καθιερωθεί ως πραγματικότητα, το άσπρο-μαύρο χωρίς άλλο, να εξέλθει από το δίπολο που από τη μια πλευρά επιβάλλει μια θετική ενέργεια, αντιμάχεται την τοξικότητα (*sic!*) που εκείνο γεννά· από την άλλη, η θλίψη της στρατευμένης ύπαρξης, το κατάσαρκα φορεμένο μαύρο ρούχο. *Απάρνηση*. Επί εδάφους

ακραίου ρεαλισμού το λογοτεχνικό δέντρο δίνει καρπούς ποιητικούς. Η ποιητικότητα και αν θεωρείται δεδομένα ίδιον του αναχωρητισμού και του μη πολιτικού, παρότι εδώ και χιλιάδες χρόνια συμβαίνει το πάντρεμα αυτό.

Διαβάζω ξανά όσα ως τώρα έχω γράψει. Αμφιβολία γεννάται εντός μου. Μήπως έπρεπε να σταθώ περισσότερο και αποκλειστικά ίσως στο ίδιο το μυθιστόρημα, στα συστατικά και τα πρόσωπα, να αναφερθώ στην αναγνωστική απόλαυση με πιο απλά και συνάμα θορυβώδη λόγια, να προσθέσω ίσως και κάποια θαυμαστικά; Η εκτίμηση στο έργο του Μαραγκόπουλου και κατά επέκταση και στον ίδιο αναπόφευκτα γεννά την επιθυμία το παρόν κείμενο να εκληφθεί από εκείνον ως ένα αντίδωρο. Πώς άραγε εκφράζουμε τον θαυμασμό μας χωρίς να είναι λόγια κούφια και κενά νοήματος; Δεν ξέρω τι κατάφερα. Εξ αρχής η πρόκληση ήταν δεδομένη, ένα κείμενο που θα σταθεί αντάξιος συνομιλητής ενός τέτοιου βιβλίου.

Blog [NO14ME](#)

Γιάννης Καλογερόπουλος, 27.03.2025